

Konkurencijos tarybos Naujienlaiškis nr. 20

Kovo 4 d.



naujienos



įžvalgos



faktai

Mažmeninės prekybos stebėseną: tiekėjai vis drąsiau gina savo teises, prekybos tinklai bando būti lankstesni vasario 26 d.



Konkurencijos taryba, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymu (toliau – Įstatymas, MPĮNVDI) parengė kasmetinę Įstatymo stebėsenos pažymą. 2010 m. priimtas MPĮNVDI yra taikomas įmonėms, turinčioms didelę rinkos galią mažmeninėje prekyboje Lietuvos Respublikoje. Stebėsenos laikotarpiu (2015 m.) Lietuvoje mažmeninės prekybos įmonių, turinčių didelę rinkos galią, kriterijus atitiko keturios mažmeninės prekybos įmonės: UAB MAXIMA LT, UAB „PALINK“, UAB „RIMI LIETUVA“ bei UAB „NORFOS MAŽMENA“.

Analizuodami prekybos tinklus valdančių įmonių ir tiekėjų santykius, Konkurencijos tarybos ekspertai 2015 m. apklausė 112 tiekėjų ir 4 mažmeninės prekybos įmones. Konkurencijos tarybai atsakymus pateikė 80 tiekėjų ir visos pagrindinės mažmeninės prekybos įmonės.

Kas šešta atsakiusioji įmonė nurodė teigiamus pokyčius, susijusius su tinkamu įstatymo įgyvendinimu. Dalis jų atkreipė dėmesį į tai, kad sutarčių su prekybos centrais nuostatos tapo skaidresnės, o tiekėjų bei prekybininkų įsipareigojimai – aiškesni, taip pat mažėja papildomos neplanuotos tiekėjų išlaidos. Tiekėjai taip pat nurodo, kad aktyvi Konkurencijos tarybos veikla ir vykdomi tyrimai suteikė jiems daugiau žinių ir drąsos ginti savo interesus derybose.

Tiesa, net 40 proc. tiekėjų nurodė, kad mažmeninės prekybos įmonės taiko neadekvačias baudas bei skaičiuoja didelius delspinigius ir netesybas. Vienas iš tiekėjų nurodė, kad mažmeninės prekybos įmonės baudas naudoja kaip spaudimo priemonę, darydamos poveikį priverstiniam sutarties sąlygų pakeitimui. Tiekėjų taip pat netenkina prekių tiekimo ir pernelyg ilgi atsiskaitymo už prekes terminai.

Konkurencijos taryba, apibendrinusi pirmųjų ketverių metų apklausų duomenis, 2014 m. pasiūlė priimti Įstatymo pataisas, kurios įsigalios 2016 m. gegužės 1 d.:

- maisto prekių ir gėrimų tiekėjai įgyja teisę pateikti Konkurencijos tarybai skundą dėl nesąžiningų didžiųjų prekybos tinklų veiksmų ir prašyti neatskleisti besikreipusiojo tapatybės;

- bus draudžiama sieti prekių kainas ir tiekimo sąlygas su tiekėjo taikomomis prekių kainomis ir tiekimo sąlygomis tretiesiems asmenims;
- įstatymo stebėsenos pažyma bus teikiama kas dvejus metus, o tai sumažins administracinę naštą ir tiekėjams, ir mažmeninės prekybos įmonėms.

“ Per šešerius stebėsenos metus Konkurencijos taryba negavo nei vieno tiekėjo skundo. Vis tik reaguodama į tiekėjų kasmet išsakomas pastabas, Konkurencijos taryba savo iniciatyva atliko 5 tyrimus, kurių metu nustatyti pažeidimai paskatino mažmenines prekybos įmones lanksčiau bendradarbiauti su tiekėjais, o tiekėjus padaršino aktyviau ginti savo derybines pozicijas. ”



Šarūnas Keserauskas, Konkurencijos tarybos pirmininkas

“ Tikimės, kad įstatymo pataisos užtikrins geresnę tiekėjų ir didelę rinkos galią turinčių mažmeninės prekybos įmonių interesų pusiausvyrą ir skatins veiksmingą konkurenciją. ”

Konkurencijos taryba ragina savivaldybes gerbti konkurenciją, teismų darbą ir mokesčių mokėtojų pinigus vasario 3 d.

Konkurencijos taryba pradėjo dar tris tyrimus dėl Kauno miesto, Pakruojo rajono ir Trakų rajono savivaldybių, galimai netinkamai įvykdžiusių Konkurencijos tarybos nutarimais nustatytus įpareigojimus.

Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio 2 d. draudžia viešojo administravimo subjektams priimti teisės aktus arba kitus sprendimus, kurie teikia privilegijas arba diskriminuoja atskirus ūkio subjektus ar jų grupes.

Konkurencijos taryba 2009 m. kovo 19 d. nutarimu konstatavo, kad Trakų rajono savivaldybė sudariusi sutartį su UAB „Trakų paslaugos“, privilegijavo bendrovę kitų

ūkio subjektų atžvilgiu ir pažeidė Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 4 straipsnį. Konkurencijos taryba įpareigojo savivaldybę panaikinti priimtą sprendimą, o konkurenciją ribojusią sutartį – nutraukti.

Tyrimas pradėtas, Konkurencijos tarybos ekspertams nustačius, kad Trakų rajono savivaldybė 2008 m. pasirašytą sutartį nutraukė, tačiau neorganizuodama konkurso su ta pačia bendrove vėl pasirašė naują Trakų ir Lentvario miestų viešųjų teritorijų tvarkymo darbų sutartį.

Konkurencijos taryba 2012 m. balandžio 19 d. nutarimu konstatavo, kad Pakruojo

rajono savivaldybė sudariusi sutartį su UAB „Pakruojo komunalininkas“, privilegijavo bendrovę kitų ūkio subjektų atžvilgiu ir pažeidė Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 4 straipsnį. Konkurencijos taryba įpareigojo savivaldybę panaikinti priimtus sprendimus, o konkurenciją ribojusią sutartį – nutraukti.

Tyrimas pradėtas, Konkurencijos tarybos ekspertams nustačius, kad Pakruojo rajono savivaldybė 2010 m. pasirašytą sutartį nutraukė, tačiau savivaldybės taryba priėmė sprendimą ir jo pagrindu neorganizuodama konkurso su ta pačia bendrove vėl pasirašė naują komunalinių atliekų tvarkymo Pakruojo rajone paslaugų sutartį.

Konkurencijos taryba 2008 m. birželio 5 d. nutarimu konstatavo, kad Kauno miesto savivaldybė sudariusi sutartį su UAB „Kauno švara“, privilegijavo bendrovę kitų ūkio subjektų atžvilgiu ir pažeidė Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 4 straipsnį. Konkurencijos taryba įpareigojo savivaldybę panaikinti priimtą sprendimą.

Tyrimas pradėtas, Konkurencijos tarybos ekspertams nustačius, kad Kauno miesto savivaldybė nurodytą sprendimą panaikino, tačiau neorganizuodama konkurso su

ta pačia bendrove vėl pasirašė naują komunalinių atliekų tvarkymo Kauno mieste paslaugų sutartį.

Konkurencijos taryba taip pat primena, kad 2015 m. baigto komunalinių atliekų rinkos tyrimo duomenimis, vartotojai už paslaugas moka 5-100 proc. daugiau ten, kur savivaldybės riboja konkurenciją.

Konkurencijos tarybos ekspertai yra parengę Sprendimų poveikio konkurencijai vertinimo gaires (toliau – Gairės), kurios išsamiai paaiškina viešojo administravimo subjektams, kaip rengti teisės aktus, kad šie neiškraipytų konkurencijos ir užtikrintų vienodas rinkos dalyvių veikimo sąlygas įvairiose ekonomikos srityse. Konkurencijos tarybos ekspertai kartu su Gairėmis parengė ir trumpą 15 punktų klausimyną, kuris padės greitai įvertinti galimą sprendimo poveikį konkurencijai.

Konkurencijos tarybos ekspertai taip pat organizuoja Sprendimų poveikio konkurencijai vertinimo gairių pristatymus. Gairės jau buvo pristatytos Kauno miesto ir rajono, Vilkaviškio rajono, Tauragės rajono, Vilniaus rajono, Šiaulių krašto ir Klaipėdos miestų savivaldybių darbuotojams bei Lietuvos savivaldybių asociacijos nariams.



Elonas Štatas, Konkurencijos tarybos pirmininko pavaduotojas

„Įstatymas įpareigoja Konkurencijos tarybą atlikti tyrimus dėl įpareigojimų nevykdymo, o nustačius įpareigojimo nevykdymą kreiptis į teismą. Metai dar tik prasidėjo, o Konkurencijos taryba šiemet jau pradėjo tris tyrimus dėl galimai savivaldybių neįvykdytų nustatytų įpareigojimų. Tai reiškia, kad Konkurencijos tarybos ekspertai, o vėliau teismai skiria daug brangaus laiko problemai, kurią išspręstų elementari viešųjų subjektų pagarba teisei. Viešųjų subjektų ir ypač savivaldybių nepagarba teisei, tiesiogiai susijusi ir su neefektyviu mokesčių mokėtojų pinigų panaudojimu.“

Konkurencijos taryba įtaria Molėtų rajono savivaldybę toliau pažeidinėjant konkurencijos teisę vasario 19 d.



Konkurencijos taryba pradėjo tyrimą dėl Molėtų rajono savivaldybės netinkamo Konkurencijos tarybos įpareigojimo įvykdymo.

2014 m. birželio 26 d. Konkurencijos taryba nustatė, kad Molėtų rajono savivaldybė bendrovei UAB „Molėtų švara“ neskelbdama konkurso ar kitos konkurenciją užtikrinančios procedūros suteikė išimtines teises teikti komunalinių atliekų surinkimo ir vežimo paslaugas rinkoje ir įpareigojo Savivaldybę tokius veiksmus nutraukti. Konkurencijos taryba įtaria, kad minėtoms

sutartims ir sprendimams netekus galios Savivaldybė, neorganizuodama konkurso ar kitos konkurencingos procedūros, sudarė naują sutartį su ta pačia bendrove – UAB „Molėtų švara“, dėl ko faktinė situacija atitinkamoje rinkoje išliko nepakitusi.

Konkurencijos taryba taip pat primena, kad 2015 m. baigto komunalinių atliekų rinkos tyrimo duomenimis, vartotojai už paslaugas moka 5-100 proc. daugiau ten, kur savivaldybės riboja konkurenciją.

2015 m. lapkričio 19 d. Lietuvos Respublikos Prezidentė paskelbė iniciatyvą pakeisti Konkurencijos įstatymą ir numatyti baudas viešojo administravimo subjektams už šio įstatymo pažeidimus. Konkurencijos taryba iki šiol už viešųjų subjektų įvykdytus konkurencijos teisės pažeidimus baudų skirti negali. Konkurencijos įstatymo pataisos šiuo metu yra pateiktos Lietuvos Respublikos Seimui.

Šiuo metu Konkurencijos taryba vykdo 4 tyrimus dėl viešųjų subjektų konkurencijos teisės pažeidimų.

Konkurencijos taryba įtaria Kauno miesto savivaldybę privilegijavus savivaldybės įmonę „Kapinių priežiūra“ vasario 19 d.

Konkurencijos taryba baigė tyrimą dėl Kauno miesto savivaldybės sprendimų, susijusių su Kauno miesto kapinių priežiūros ir laidojimo paslaugų teikimo organizavimu, atitikties Konkurencijos įstatymui.

Konkurencijos taryba tyrimą pradėjo gavusi pranešimų, kad Kauno miesto savivaldybė suteikė savo įmonei „Kapinių priežiūra“ išimtines teises atlikti kapinių priežiūrėtojo funkcijas, žmogaus palaikų laidojimui skirto

kapo kasimą, taip pat pirminį žmogaus palaikų vežimą ir laikymą Kauno mieste, nors ten veikia daugiau nei penkios panašias paslaugas teikiančios įmonės.

Tyrimo metu Kauno miesto savivaldybė panaikino sprendimą SJ „Kapinių priežiūra“ neterminuotam laikotarpiui suteikti išimtines teises teikti kapinių priežiūros paslaugas. Tačiau iškart po to, neorganizuojant konkurso ar kitos konkurencingos

procedūros, Kauno miesto savivaldybė 2015 m. lapkričio 6 d. pasirašė sutartį su ta pačia SĮ „Kapinių priežiūra“. Tokiu būdu savivaldybė privilegijavo šia įmonę bei užkirto kelią potencialiems SĮ „Kapinių priežiūra“ konkurentams varžytis dėl šių paslaugų teikimo.

Preliminariu Konkurencijos tarybos vertinimu, Kauno miesto savivaldybė pažeidė Konkurencijos įstatymo 4 straipsnį,

draudžiantį viešojo administravimo subjektams riboti konkurenciją.

Konkurencijos tarybos išsiųstame pranešime siūloma įpareigoti Kauno miesto savivaldybę panaikinti konkurenciją ribojančius sprendimus. Galutinį sprendimą dėl išsiųstame pranešime pareiktų įtarimų Konkurencijos taryba priims tik išklausiusi visus suinteresuotus asmenis.



Koncentracijos vasario 18 d.

Konkurencijos taryba leido UAB „Coca-Cola HBC Lietuva“ įsigyti 100 proc. UAB „NEPTŪNO VANDENYS“ akcijų.

UAB „Coca-Cola HBC Lietuva“ pagrindinė veikla - nealkoholinių gaiviųjų gėrimų, šaltos arbatos, energetinių gėrimų, sulčių ir sulčių gėrimų, negazuotų gėrimų ir vandens gamyba bei pardavimas.

UAB „NEPTŪNO VANDENYS“ užsiima mineralinio vandens gamyba ir pardavimu.

Konkurencijos taryba leido UAB „VOLTERNAS“ įsigyti 65 proc., o SFINK INVEST APS 5 proc. (kartu su turimomis akcijomis iš viso – 35 proc.) UAB „1ClickFactory“ akcijų ir įgyti bendrą pastarosios bendrovės kontrolę.

UAB „1ClickFactory“ pagrindinė veikla – programavimo bei konsultavimo paslaugų, tiesiogiai susijusių su verslo valdymo sistemos Microsoft Dynamics kokybiniu atnaujinimu, vystymu bei pritaikymu (lokalizacija), teikimas.

UAB „VOLTERNAS“ ir SFINK INVEST APS – holdingo bendrovės.

Įvertinusi su sandoriais susijusias aplinkybes, Konkurencijos taryba konstatavo, kad dėl įvykdytų koncentracijų nebus sukurta ar sustiprinta dominuojanti padėtis, ar itin apribota konkurencija atitinkamose rinkose.